

**Welkom in het
Vitaliteitscentrum
Brabant**

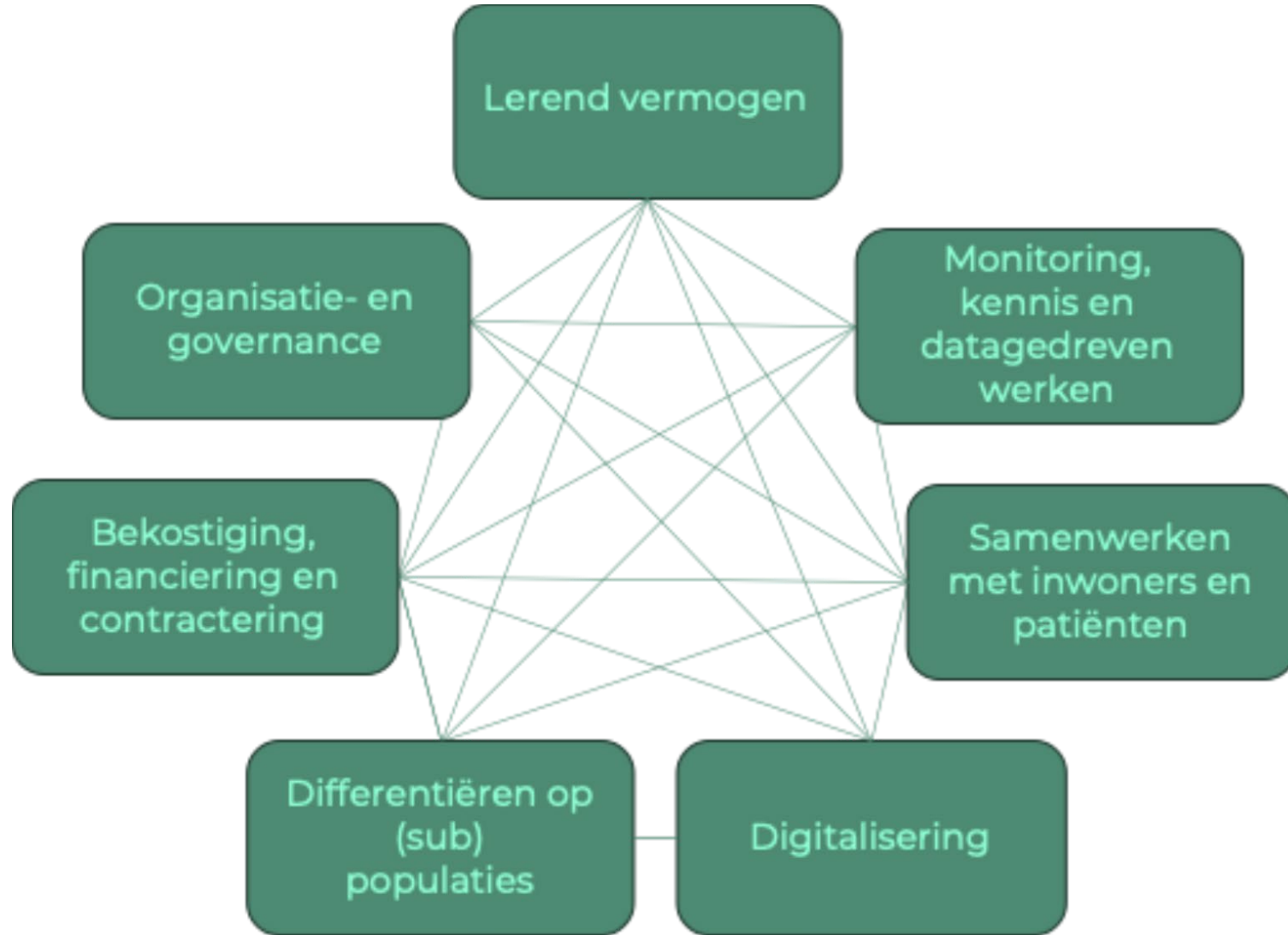
**Netwerk Leren
Transformeren**

**Netwerk Leren
Transformeren**
Van zorg naar gezondheid

Een initiatief van **ZonMw**

Zeven bouwstenen in relatie tot elkaar

Programma

1. Welkom OTS, DSV en Vitaliteitscentrum Brabant
2. Ervaringen vanuit DSV Mooi Maasvallei
3. Theorie deel 1: Samenwerken met inwoners + oefening
4. Rondleiding en lunch
5. Theorie deel 2: Samenwerken met inwoners in kwetbare situatie + oefening
6. Oefening : Leerking Samenwerken met inwoners
7. Oefening : Reflectie wat neem je mee naar huis?
8. Afsluiting

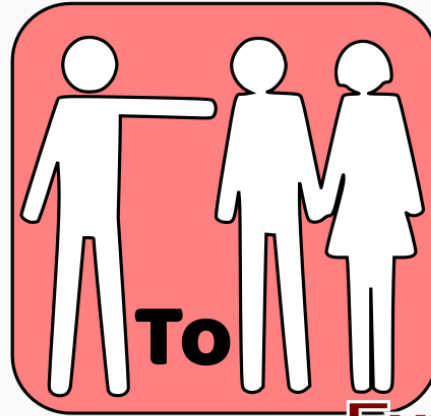

Werken vanuit de bedoeling van legpuzzel naar ecosysteem

<https://vimeo.com/572964489/004e9c1140>

“Everything done,
is to us &
without us.”
(Medical Model)

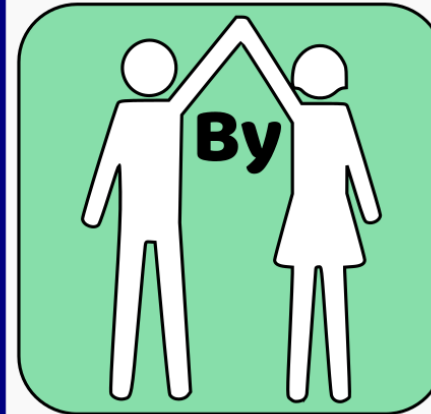
“Everything done,
is done for us;
without us.”
(Charity Model)

Expert

“Nothing for us,
without us.”
(Social Model, Advocacy,
Co-design/Co-production/
Asset-based Approaches)

Gapper

Alongsider/
Animator

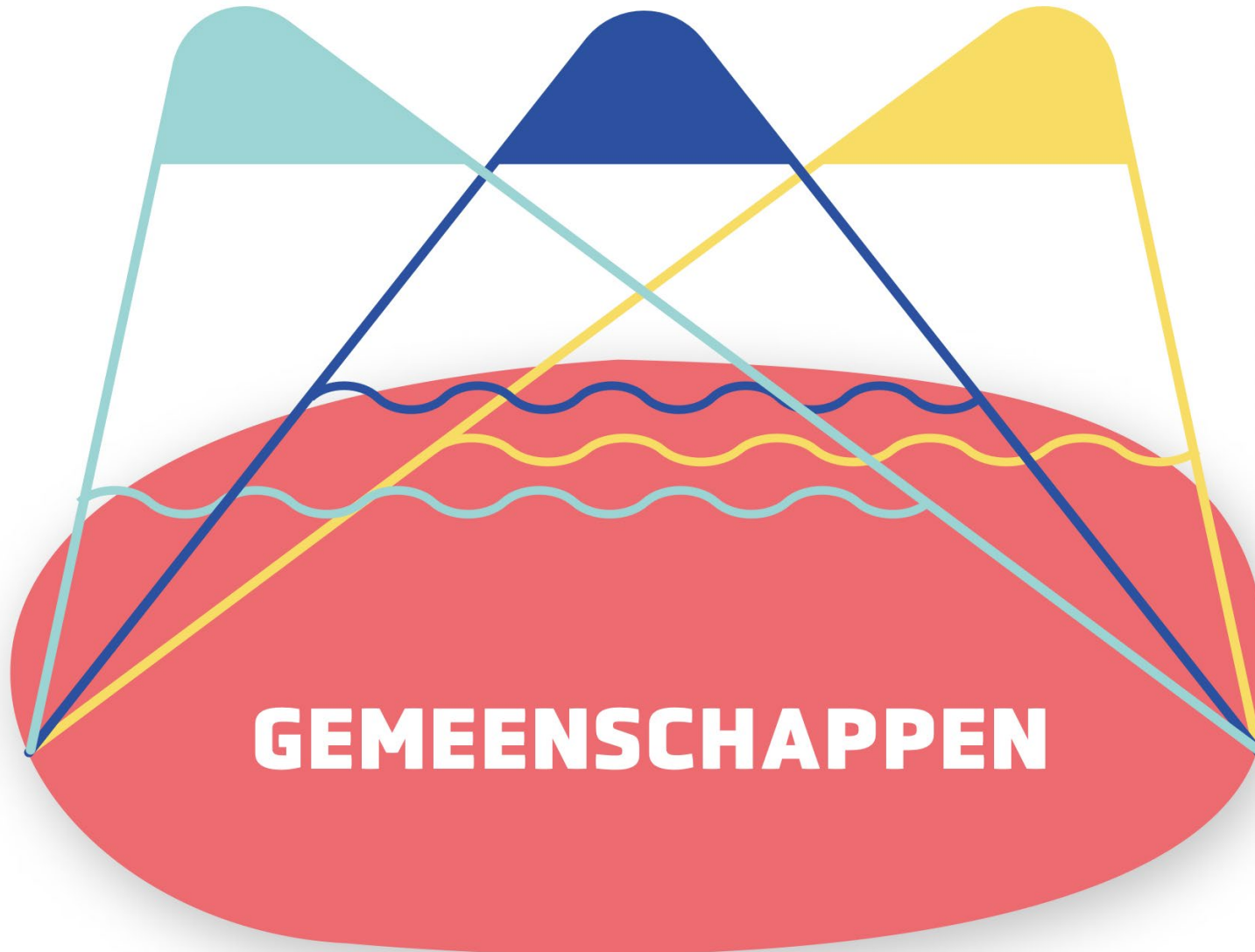
“Done by Us for Us.”
(Asset-Based Community
Development)

zorg

veiligheid

jeugd

Bouwstenen

Samenwerken met burgers

Differentiëren op subpopulaties

Programma

1. Gelijke kansen op goede gezondheid
2. Samenwerken met inwoners
3. Samenwerken met mensen in een kwetsbare situatie
4. Leerkring samenwerken met inwoners
5. Afsluiting

Gelijke kansen op gezondheid

Missie

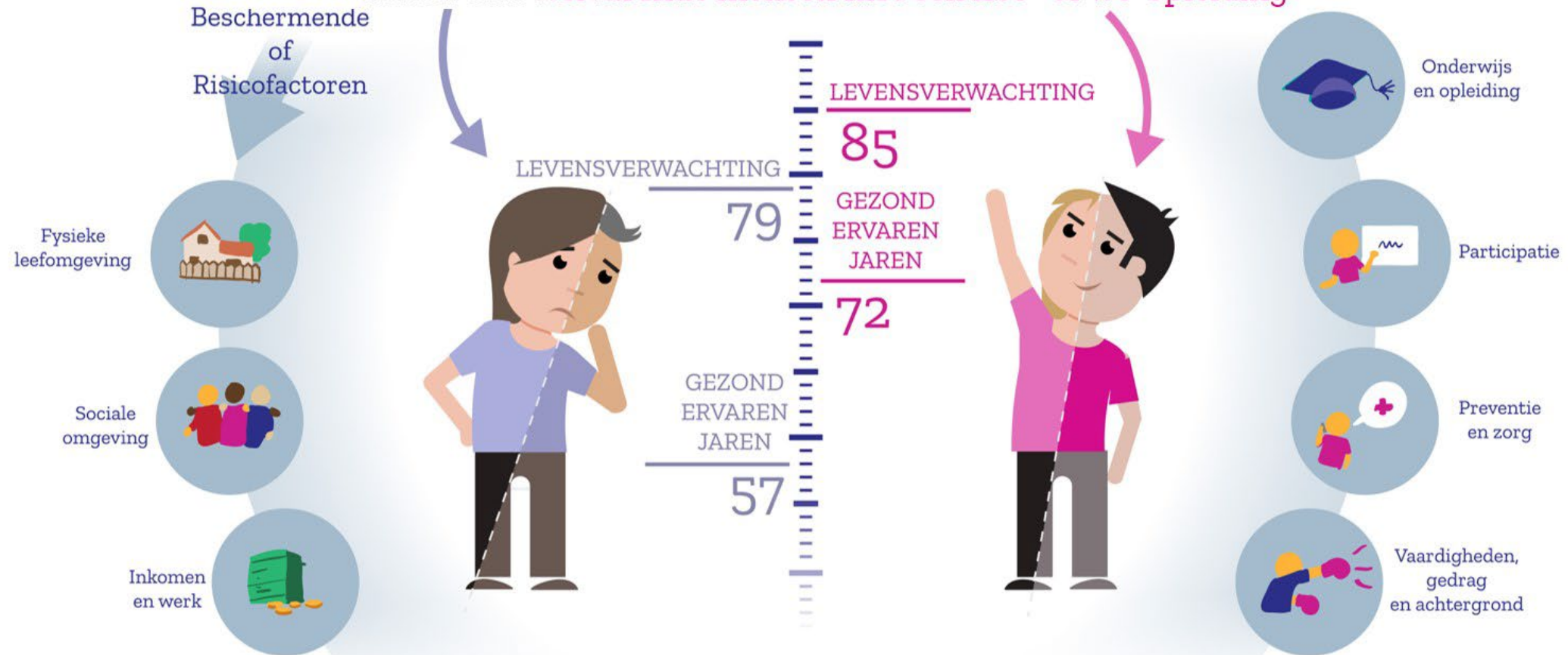
Het terugdringen van
Gezondheidsverschillen

*Iedereen in Nederland
hoort een gelijke kans
te krijgen om gezond te
kunnen leven. Daarbij
hoort het niet uit te
maken wie je bent*

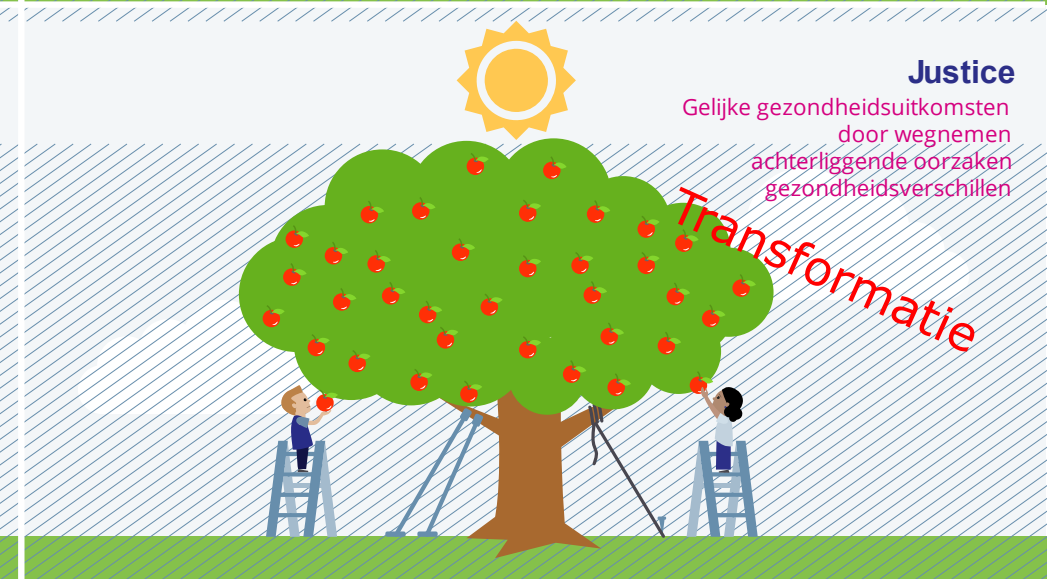
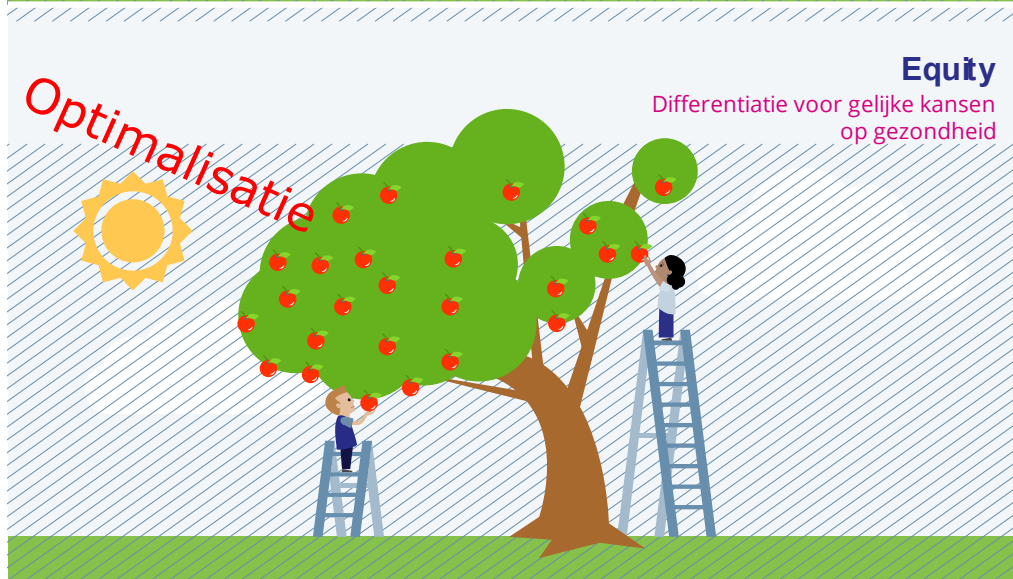
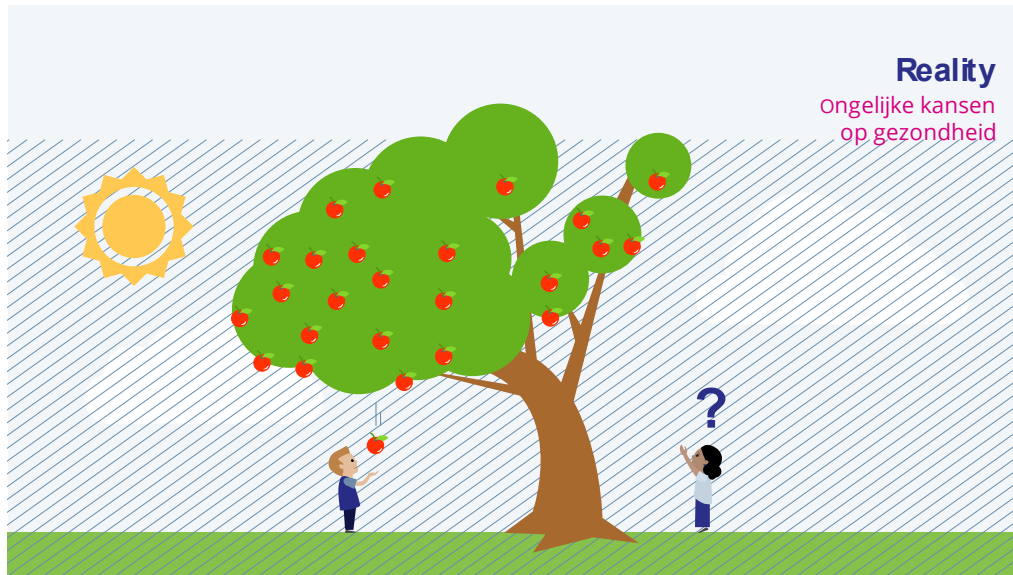

(Niet) even lang en gelukkig

Mensen in armoede en een opleiding tot mbo-2 leven gemiddeld zes jaar korter dan **welvarende mensen met een hbo- of wo-opleiding**

Naar een nieuw systeem

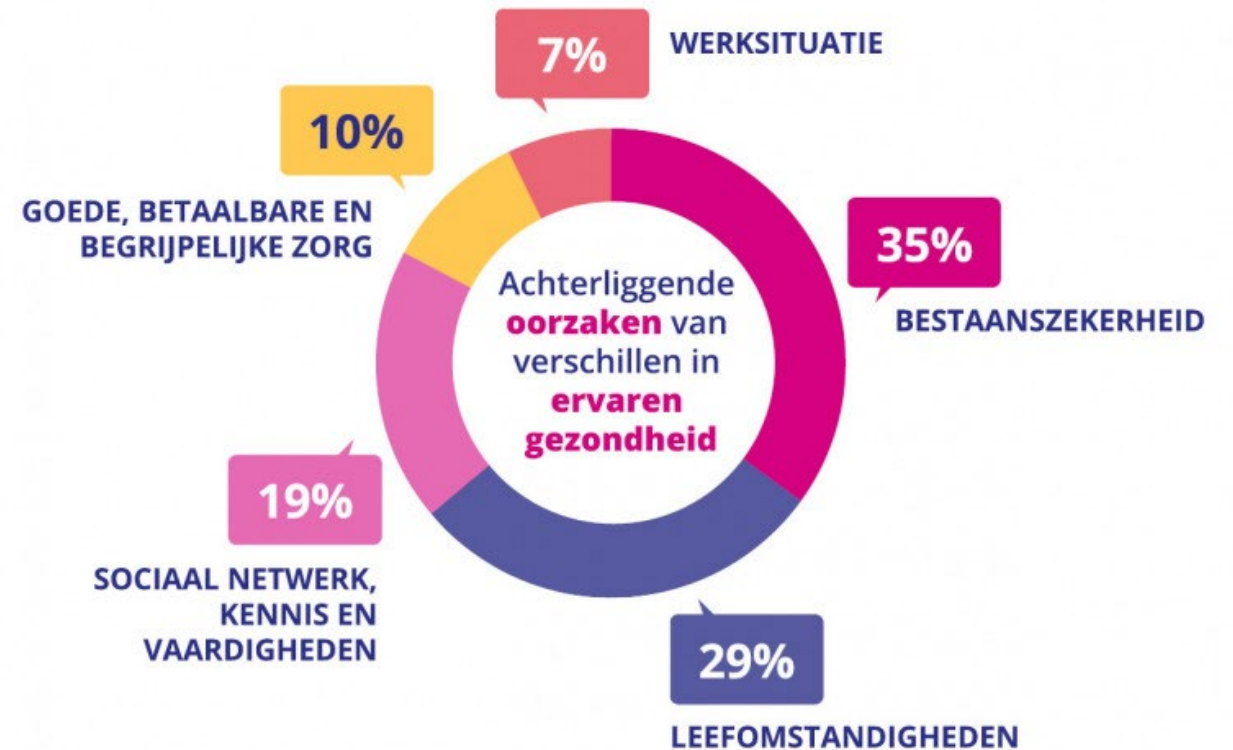

Oorzaken

“Bestaanszekerheid is een belangrijke sleutel tot de oplossing”,

KNMG-voorzitter René Héman

16 feb 2023 – Open brief aan kabinet

Hoe: 9 strategische principes

Binnen strategie en beleid

1. Differentieer waar nodig
2. Zet in op een brede, domein overstijgende aanpak

3. Werk samen met de mensen om wie het gaat

Binnen de uitvoering

4. Benut kansen in verschillende levensfasen
5. Werk persoonsgericht, sluit aan bij de leefwereld van het individu
6. Versterk geloof in eigen kunnen en zelfredzaamheid

Randvoorwaarden

7. Stuur op al doende leren en experimenteren
8. Investeer in goede monitoring en evaluatie
9. Werk aan borging van kennis en effectieve aanpakken in praktijk en beleid

Domeinoverstijgend samenwerken

Uitgangspunt

- inwoner en zijn of haar leefomgeving
- Gelijkwaardig samenwerken met inwoners, vanuit verschillende domeinen

Model Dahlgren & Whitehead

Samenwerken met inwoners

Gelijkwaardig samenwerken

Verbinding

maakt

het

verschil

Samenwerken Waarom?

Als je samenwerkt...

- Ga je in op behoefte van mensen die iets nodig hebben
- Ontwikkel je iets waar mensen echt iets aan hebben
- Verbetert de effectiviteit en implementatie
  - Betere acceptatie van verandering
- Vergroot de kracht van mensen om wie het gaat

Hoe?

Sluit aan bij

- dagelijkse zorgen, belevingswereld, sociale normen
- leefomstandigheden, behoeftes

Gebruik methoden die niemand uitsluiten

- capaciteiten en drijfveren van mensen
- werk samen met inwoners, ervaringsdeskundigen, sleutelpersonen

Hoe?

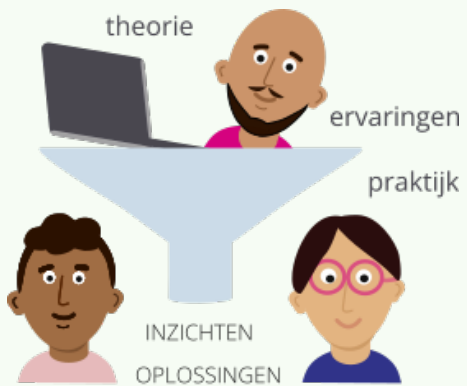

Neem de tijd, voer een gesprek: luisteren, samenvatten en doorvragen

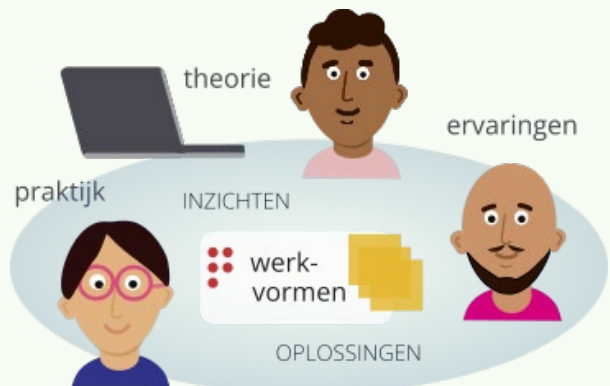
- Verbinden Richt je op de mens en het proces, niet op het einddoel
Voer een gesprek
- Vertrouwen Werk aan vertrouwen door eerlijkheid en consistentie
- Gelijkwaardig Waardeer ieders rol en kennis als gelijkwaardig
- Wederkerig Evenwichtige uitwisseling, voor beide partijen waardevol
- Sluit aan Begrijp wat voor de ander belangrijk is en leg niet op
Luisteren en doorvragen

Co-creëren

traditionele aanpak

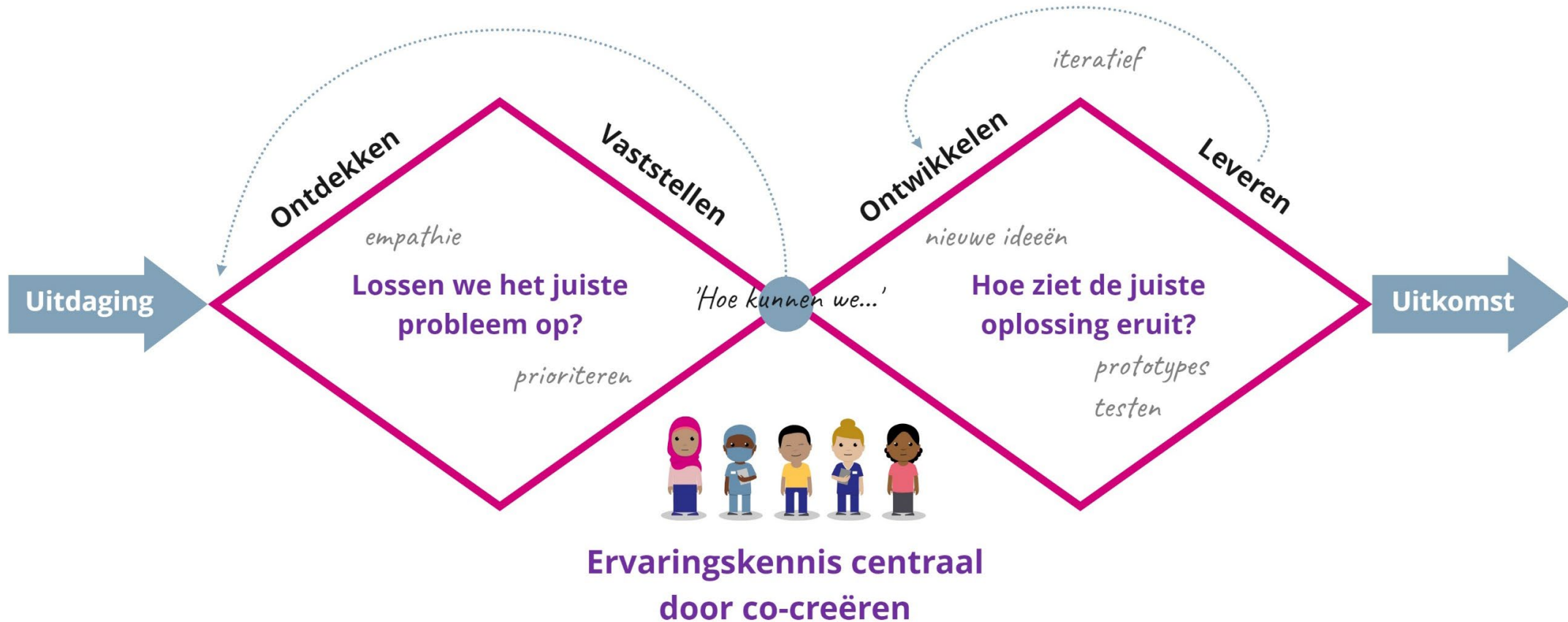
co-creatie

Samen iets maken

- met de verschillende belanghebbenden
- met creatieve aanpak
- met gedeelde invloed en beslismomenten

Co-creëren samen iets maken

Rollen in samenwerken

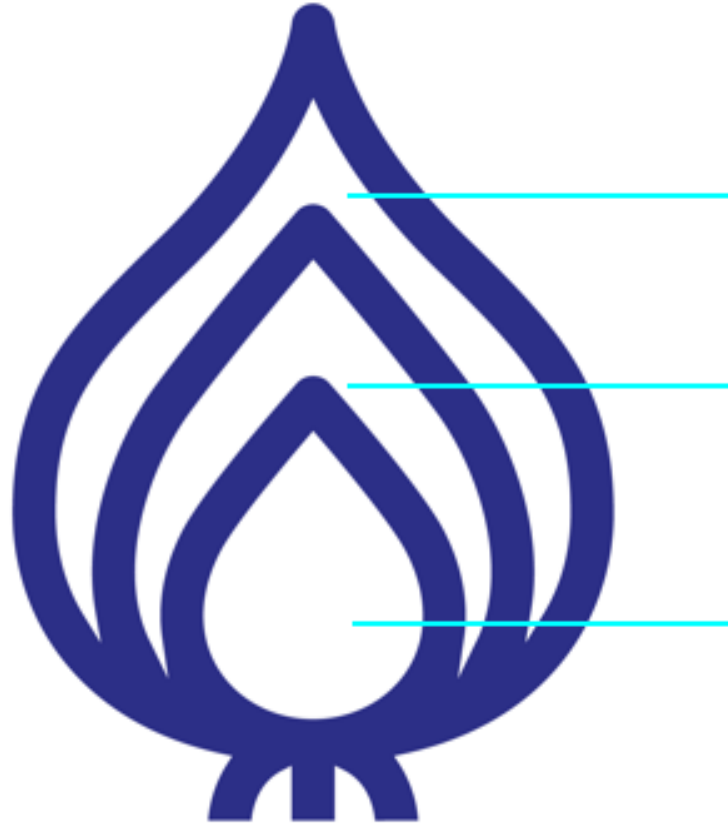
Regisseur

Partner

Adviseur

Meedenker

Toehoorder

Meedenkers

Vanuit eigen ervaring

Adviseurs en ambassadeurs

Ongevraagd advies,
ervaringsdeskundigen

Partners

Beweging creëren

Opschalen

Proces

Vertrouwen

Blinde vlekken

Participatiematrix

PARTICIPATIE MATRIX			Een toelichting op de vijf onderscheiden rollen kunt u vinden op de achterzijde van dit blad Leest u a.u.b. voor gebruik van de Participatiematrix ook de handleiding (4 pagina's)				
			ROL IN PROJECT/ONDERZOEK				
			Toehoorder <i>Wordt geïnformeerd</i>	Meedenker <i>Wordt gevraagd mening te geven</i>	Adviseur <i>Geeft (on)gevraagd advies</i>	Partner <i>Werkt gelijkwaardig samen</i>	Regisseur <i>Neemt initiatief, (eind)beslissing</i>
FASE VAN PROJECT/ONDERZOEK	Voorbereiding						
	Uitvoering						
	Implementatie						

De Participatiematrix is ontwikkeld door Kenniscentrum Revalidatiegeneeskunde Utrecht (UMC Utrecht Hersencentrum en De Hoogstraat Revalidatie) in samenwerking met de BOSK

www.participatiematrix.nl

Oefening

Oefening: Ga in gesprek...

Ga in gesprek met iemand die je niet kent

- Laat je rol als projectleider los
- Laat je agenda los
- Vraag hoe het gaat? Welke behoeftes er zijn?

Ga uit van gelijkwaardigheid, vertrouwen, wederkerigheid

- In tweetallen
- 10 min
- Ga in gesprek
- Terugkoppeling aan groep

Pauze

12:45 - 13:15 Rondleiding

13:15 - 13:45 Lunch

Differentiëren op subpopulaties

**Samenwerken met inwoners
in een kwetsbare situatie**

Gezondheidsverschillen

- Gezondheidsverschillen: reflectie van structurele maatschappelijke ongelijkheid
- Laaggeletterdheid
- Beperkte gezondheidsvaardigheden
- Armoede
- Vlucht of migratie achtergrond

2,5 miljoen

Nederlanders zijn laaggeletterd

1 op de 3

Nederlanders heeft beperkte
gezondheidsvaardigheden

18%

van de Nederlanders is digistarter

Kans op onvoldoende
digitale vaardigheden

3 keer

zo groot bij laaggeletterden

Circa 1 op de 6 volwassenen leeft in (dreigende)
bestaansonzekerheid

Onzekerheid over inkomen, huisvesting,
gezondheid

**‘Waar vind ik mensen?’
kan niet zonder: ‘wáárom vinden ze jou?’**

= Waar vind je elkaar?

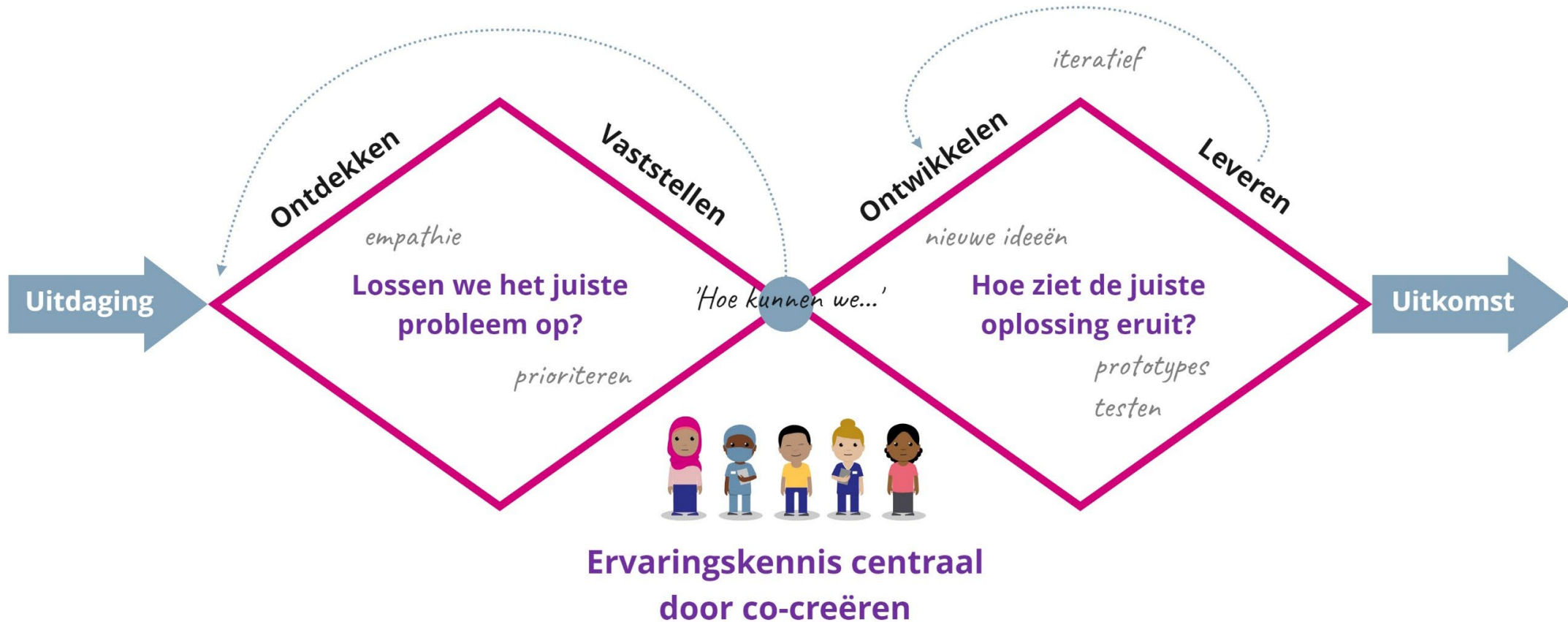
Vanuit vertrouwen en verbinding

Zorg voor aansluiting

1. Aansluiten op wat voor mensen belangrijk is
2. Sluit aan bij bestaande initiatieven en netwerken
3. Pas begrijpelijke en sensitieve communicatie toe

1. Aansluiten op wat voor mensen belangrijk is

2. Aansluiten bij bestaande initiatieven

- Sluit aan bij bestaande initiatieven en activiteiten
- Verdiep je in mogelijke ontmoetingsplekken
- Vraag gemeente of GGD naar bestaande initiatieven
- Buurthuizen, kerken, moskeeën of kroegen
- Zoek aansluiting bij relevante organisaties

Mogelijke ingangen

- Buurtcentra
- Voedselbanken
- Moskeeën, kerken
- Taalhuizen en steunpunten
- Bibliotheken
- ROC's, volwassenonderwijs
- Sportclubs, zoals voetbal
- Speeltuinen
- Online gemeenschappen (FB)

- Stichtingen en vrijwilligersorganisaties
- Bestaande panels met ervaringsdeskundigen, zoals Team Meetellen (Utrecht)
- Landelijk netwerk Sleutelpersonen
- Lokale buurt-/wijkteam
- Iemand in je eigen team die hier sterk in is, bv. sociaal werker

Contactleggen
via intermediairs

Verschillende rollen

Mensen met ervaring: vanuit eigen perspectief

Ervaringsdeskundige

- Eigen ervaring, plus kennis (inzichten)
advies geven voor mensen met vergelijkbare ervaring

Sleutelpersonen of figuren

- Betrokken persoon met toegang tot (in-)formele netwerken
- Sociaal werkers, vrijwilligers, betrokken buurtbewoners
- Mensen met vlucht- of migratieachtergrond (Pharos)
  - Brug tussen bijv. nieuwkomers en Nederlandse samenleving

Ik dacht dat het de dokter niet interesseerde, ik wilde dat hij vroeg wáárom het me niet lukte.

Ervaringskennis vs. ervaringsdeskundigheid

Het kan lastig zijn, maar veel mensen vinden het juist fijn als de dokter geldzorgen bespreekbaar maakt. Soms weet je door de stress niet meer hoe je het zelf kunt oplossen.

3. Aansluiten bij communicatie

- 🌀 **Begrijpelijk communiceren:** Gebruik eenvoudige taal en toegankelijke kanalen (bijv. Whatsapp)
- 🌀 **Empathie en luisteren:** Bouw vertrouwen op door oprechte interesse en actief luisteren
- 🌀 **Continuïteit en duidelijkheid:** Kom afspraken na en communiceer veranderingen tijdig
- 🌀 **Sensitief communiceren:** Begrip van onderliggende emoties en overtuigingen vermindert misverstanden

Randvoorwaarden

1. Tijd en Ondersteuning

- Bouw vertrouwensrelatie op
- Voer voorbereidende gesprekken
- Maak regelmatig contact en geef terugkoppeling

Randvoorwaarden

2. Passende Compensatie

- ZZP/uurtarieven voor professionals
- Vergoeding onkosten (reiskosten, kinderopvang)
- Vrijwilligersvergoeding binnen bijverdienlimiet
- Alternatieve compensatievormen (bijv. workshop)
- Afstemmen op voorkeuren, gelijkwaardige behandeling

Randvoorwaarden

3. Draagvlak bij Bestuur en Partners

- Essentieel voor commitment (tijd, geld, uitkomsten)
- Betrek bestuurders en partners bij de visie
- Zorg dat ze dezelfde doelen hebben en flexibel zijn
- Meenemen in het proces: "Zien is begrijpen"

4. Vertrouwen in het Proces

- Het kan langer duren dan verwacht of andere uitkomsten geven
- Vier kleine successen en blijf doorgaan
- Houd randvoorwaarden op orde en wees flexibel

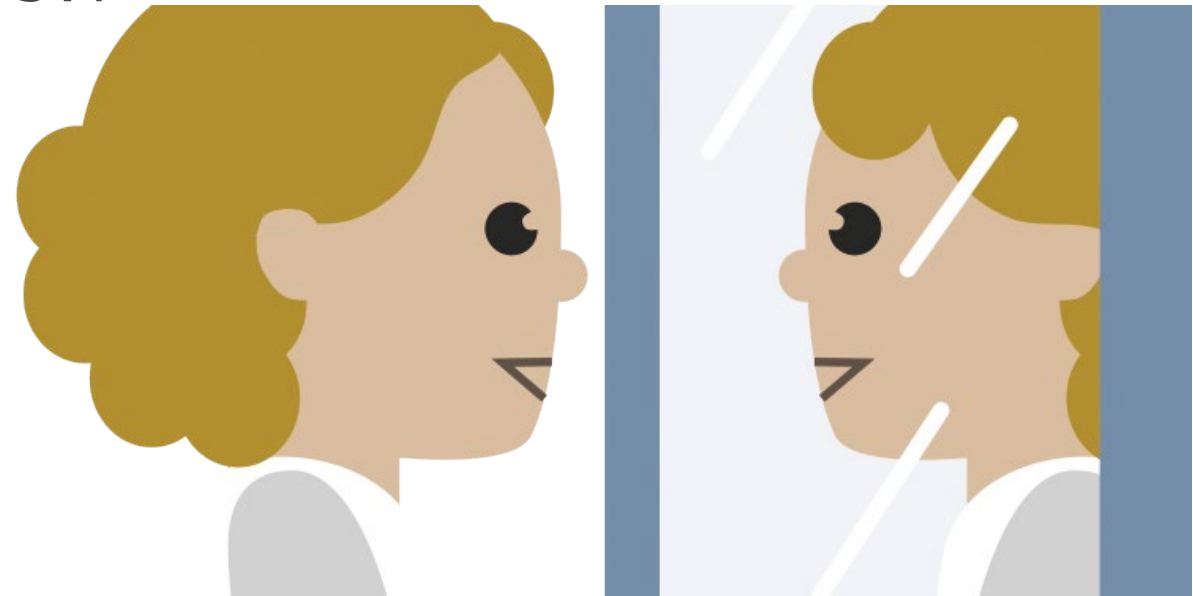
Oefening

Reflectie

Samenwerken met mensen in een kwetsbare positie

- Wat is jouw ervaring? En binnen jouw DSV?
- Hoe?
- Wat vond je er van?
- Zie je kansen?

- Bespreek de vragen in **groepjes van 3-4** personen
- 10 min
- Terugkoppeling aan groep

Oefening Leerkring

Leerkring Samenwerken met inwoners

Vragen en problemen noteren	10 min
selectie maken	5 min
In kring in gesprek gaan over probleem	25 min
Plenaire conclusie	15 min
evaluatie op proces en inhoud	10 min

- Groep van maximaal 8 personen

Vervolg

- Wat is het belangrijkste inzicht dat je meeneemt?
- Wat zijn je volgende twee stappen om samenwerking met de mensen om wie het gaat te faciliteren/verbeteren?
- Waar wil je je verder in ontwikkelen?

- Schrijf op wat je geleerd hebt, wat je meeneemt
- Bespreek de vragen met degene naast je, 2-3 minuten per persoon

Bedankt voor uw aandacht!

Vragen:

Susan Bulthuis: s.bulthuis@pharos.nl

Brigitte Schaefer: b.schaefer@pharos.nl

